AQA

Please write clearly in block capitals.

Centre number | | | | | | Candidate number | | | | |

Surname _____

Forename(s) _____

Candidate signature _____

I declare this is my own work.

A-level
POLISH

Paper 1 Reading and Writing

Thursday 25 May 2023 Morning Time allowed: 2 hours 30 minutes

Instructions
- You must **not** use a dictionary.
- Use black ink or black ball-point pen.
- Fill in the boxes at the top of this page.
- Answer **all** questions in Section A and **one** question in Section B.
- You must answer the questions in the spaces provided. Do not write outside the box around each page or on blank pages.
- If you need extra space for your answer(s), use the lined pages at the end of this book. Write the question number against your answer(s).
- Do all rough work in this book. Cross through any work you do not want to be marked.

Information
- The marks for questions are shown in brackets.
- The maximum mark for this paper is 85.
- You should note that the quality of your written language in both Polish and English will be taken into account when marks are awarded.
- In the summary question you should write no more than 90 words. You should write in full sentences, using your own words as far as possible.
- This paper is divided into two sections:

Section A	Reading and Translation	45 marks
Section B	Writing (Research Project)	40 marks

Advice
- You are advised to allocate your time as follows:

Reading and Translation	1 hour 15 minutes approximately
Writing (Research Project)	1 hour 15 minutes approximately

For Examiner's Use	
Question	Mark
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
TOTAL	

Do not write outside the box

Section A

Reading and Translation

Answer **all** questions in the spaces provided.

0 1 **Duża rodzina to powód do dumy**

Przeczytaj fragment wypowiedzi pani prezes jednego ze stowarzyszeń dużych rodzin opublikowanej w polskim tygodniku.

Od dawna pracuję w organizacji wspierającej rodziny wielodzietne i przyznaję, że ostatnie lata to bardzo intensywny okres. Wprowadzenie przez rząd pomocy finansowej dla tych rodzin wywołało wiele różnych reakcji w prasie. Pojawiły się informacje o rzekomych rekordowych sumach, jakie otrzymują rodziny mające wiele dzieci. Pisano o sztucznym obniżaniu dochodów przy wypełnianiu deklaracji i o polach namiotowych, które po wizytach wielodzietnych rodzin wyglądały jak po najazdach barbarzyńców!

W zasadzie nie jestem wcale zdziwiona zalewem podobnych treści – jako matka sześciorga dzieci, związana od dawna ze środowiskiem rodzin wielodzietnych, spotykałam się niejednokrotnie z krytycznym obrazem wielodzietności jako wyniku braku odpowiedzialności, braku umiejętności planowania sobie życia i z podejrzeniem o alkoholizm.

Skąd ten stereotyp? Dlaczego w Polsce wielodzietność jest postrzegana negatywnie, a np. we Francji kojarzona z arystokratycznym pochodzeniem? Przed wojną w Polsce bycie matką kilkorga dzieci było czymś normalnym. Współcześnie w Polsce spotykam czasem matki, które w obawie przed nieprzychylnymi reakcjami, wolą się otwarcie nie przyznawać do wielodzietności. Moim zdaniem negatywny obraz rodziny wielodzietnej jest jeszcze spadkiem po PRL-u, wyrazem niechęci ideologii komunistycznej do rodziny jako takiej, a w szczególności do dużej rodziny.

Na szczęście obserwuję zmiany w mentalności Polaków. Od lat intensywnie pracujemy nad przekazem pozytywnego, prawdziwego obrazu dużych rodzin. Co do finansów, istnieje racjonalne uzasadnienie wprowadzenia świadczeń i pomocy dużym rodzinom. Przeprowadzone badania pokazują, że rodziny wielodzietne wykorzystują otrzymaną pomoc głównie na bieżące wydatki oraz wycieczki szkolne czy zajęcia dodatkowe dla dzieci, słowem inwestują w przyszłe pokolenia. To wszystko wpływa na ożywienie rynku. Rodzina wielodzietna w wielu krajach jest powodem do dumy i jest to wizerunek, do którego dążymy w Polsce.

Do not write outside the box

Odpowiedz na następujące pytania.

0 1 . 1 Jak przedstawiane są w prasie duże rodziny?

[2 marks]

0 1 . 2 Na czym opiera się stereotyp rodziny wielodzietnej?

[2 marks]

0 1 . 3 Jakie są, zdaniem autorki wypowiedzi, źródła tego stereotypu?

[2 marks]

0 1 . 4 Dlaczego pomoc finansowa dla rodzin wielodzietnych jest korzystna dla całego społeczeństwa?

[2 marks]

8

Turn over ▶

Do not write outside the box

0 2 **Dwie wiedze**

Przeczytaj poniższy tekst napisany na podstawie jednego z felietonów Tadeusza Boya-Żeleńskiego.

„Kiedy mam ochotę zwiedzić jakiś kraj – mówi mój znajomy – a nie mam pieniędzy, piszę książkę o tym kraju, a za uzyskane wynagrodzenie jadę sprawdzić, czy rzeczywiście jest tak, jak ja opisałem". Coś podobnego mógłbym powiedzieć o sobie. Zwykle piszę o czymś artykuł, a potem zaciekawiony tematem rozczytuję się w dokumentach i sprawdzam, czy jest tak, jak napisałem. Na szczęście często jest tak samo.

Tak też było po napisaniu przedmowy do nowego wydania *Dzieł* Adama Mickiewicza. Zainteresowany tym tematem, czytałem dalej, a postać poety coraz bardziej mnie przykuwała. Ucharakteryzowany na bohatera, Mickiewicz traci – dla ogółu przynajmniej – swoją głębię i bezpośredniość, które czynią go kopalnią niespodzianek. Staje się raczej symbolem niż człowiekiem.

Dzięki uprzejmości dyrektora lwowskiej biblioteki, dostałem w ręce pewne dokumenty, rzucające moim zdaniem nowe światło na życie Mickiewicza. Według mnie istnieją u nas dwie wiedze: jedna oficjalna i druga prywatna, przekazywana sobie między fachowcami na ucho. Czy każdy szczegół życia wielkiego człowieka jest równie ważny i równie potrzebny? Zapewne nie, ale historia literatury nie może zmieniać się w hagiografię*. W życiu wybitnego człowieka ciekawym jest ciągły dramat, nie zaś sztucznie przez biografów stworzona harmonia.

*hagiografia – dział piśmiennictwa zawierający żywoty świętych, w przenośni: pochlebne i bezkrytyczne opisywanie czyjegoś życia.

Do not write outside the box

Napisz pełnymi zdaniami **po polsku** jeden paragraf, nie więcej niż 90 słów, w którym podsumujesz treść tekstu. W streszczeniu uwzględnij poniższe punkty:

- metodę pracy autora (**dwa** szczegóły)

[2 marks]

- jak według niego przedstawiany jest powszechnie Mickiewicz (**dwa** szczegóły)

[2 marks]

- wnioski po przeczytaniu dokumentów udostępnionych przez bibliotekę we Lwowie (**trzy** szczegóły).

[3 marks]

Uwaga! Dodatkowe **pięć** punktów przyznane będzie za język.

Staraj się pisać własnymi słowami.

[5 marks]

12

Do not write outside the box

0 3 **Legendarne Studio**

Przeczytaj poniższy tekst o historii wytwórni filmów animowanych. Artykuł pochodzi z internetowego wydania jednego z polskich tygodników.

Historia Studia Filmów Rysunkowych w Bielsku-Białej zaczęła się od pasji jednego człowieka. Zdzisław Lachur, miłośnik filmu i malarz, w 1938 roku obejrzał w kinie disneyowską „Królewnę Śnieżkę". Od tamtej pory marzył o tworzeniu animacji i nie przeszkadzało mu, że nie miał ani doświadczenia, ani wykształcenia filmowego.

W 1947 roku założył Studio Filmów Rysunkowych w Katowicach. Po paru latach przeniósł siedzibę do Bielska-Białej i na poważnie zajął się robieniem animacji. Pierwsze były socrealistycznymi opowiastkami. Po 1956 roku Studio nie musiało już robić filmów propagandowych i zaczęło tworzyć animacje dla dzieci. Powstały wtedy filmy „Opowiedział dzięcioł sowie" i „Przygody Gucia pingwina". Powstawały też kreskówki dla dorosłych, pokazujące świat i poważne problemy dotykające człowieka. Były to produkcje, które zaczęły zdobywać nagrody na zagranicznych festiwalach, choć w Polsce nie można było ich nigdzie obejrzeć.

Przełomowym momentem stał się rok 1963. Wtedy Władysław Nehrebecki napisał scenariusz filmu z Bolkiem i Lolkiem. Żywiołowi, ale i pomysłowi bohaterowie zachwycili i dzieci, i dorosłych. Przygody Bolka i Lolka były na tyle uniwersalne, że animację kupowały stacje telewizyjne z całego świata. Oblicza się, że „Bolka i Lolka" obejrzało ponad miliard ludzi. Drugim hitem stał się serial o psie Reksiu. Powodzenie zdobył też serial „Porwanie Baltazara Gąbki". Świetnie narysowane postacie, wspaniały dubbing, humor i ciekawa intryga czyniły z bajki bardzo udaną opowieść.

W 1977 roku powstał pierwszy polski pełnometrażowy film animowany „Wielka podróż Bolka i Lolka". Obejrzało go osiem i pół miliona widzów. Żadna polska animacja nie pobiła dotąd tego wyniku.

Kolejne lata działalności Studia nie należały do najłatwiejszych. Lata 80. to rozkwit animacji komputerowej oraz pojawienia się tanich animacji dalekowschodnich. Po tym czasie wytwórnia nie wróciła już nigdy do dawnej świetności. Obecnie przekształcana jest w Interaktywne Centrum Bajki i Animacji.

Na podstawie artykułu wpisz w kratkę:
P – prawda
F – fałsz
N – nie wiadomo.

Do not write outside the box

0 3 . 1 Zdzisław Lachur urodził się w Bielsku-Białej. ☐ **[1 mark]**

0 3 . 2 Założyciel Studia Filmów Rysunkowych był absolwentem Szkoły Filmowej. ☐ **[1 mark]**

0 3 . 3 Pierwsze animacje wyrażały idee socjalistyczne. ☐ **[1 mark]**

0 3 . 4 Powstałe w latach 50. filmy animowane dla dorosłych cieszyły się olbrzymią popularnością wśród polskich widzów. ☐ **[1 mark]**

0 3 . 5 Autorem scenariusza do serialu o Reksiu jest Władysław Nehrebecki. ☐ **[1 mark]**

0 3 . 6 „Wielka Podróż Bolka i Lolka” to najbardziej oglądany w Polsce film pełnometrażowy. ☐ **[1 mark]**

0 3 . 7 Pojawienie się animacji komputerowej przyczyniło się do upadku bielskiego Studia. ☐ **[1 mark]**

0 3 . 8 Interaktywne Centrum Bajki i Animacji jest kontynuacją Studia Filmów Rysunkowych. ☐ **[1 mark]**

8

Turn over for the next question

Do not write outside the box

0 4 **Gdyńskie Muzeum Emigracji**

Przeczytaj poniższy, pochodzący z magazynu dla młodzieży, tekst związany z polską emigracją.

Przez Dworzec Morski w Gdyni, który w latach 1933–1988 obsługiwał pasażerów płynących do Ameryki Północnej na między innymi legendarnym „Batorym", przewinęło się tysiące polskich emigrantów. To tu od paru lat działa jedyne w kraju Muzeum Emigracji.

Witająca gości instalacja w kształcie globusa przypomina, że poza Polską na świecie żyje około 20 milionów osób polskiego pochodzenia. Dalej znajdują się multimedialne ekspozycje oparte na fotografiach, filmach i wspomnieniach emigrantów. Opowiadają o tysiącu lat wędrówek Polaków, skupiając się jednak na dwóch ostatnich stuleciach. – W ostatniej sali poznajemy też imigrantów, bo chcemy spojrzeć na nas samych także z perspektywy ludzi przyjeżdżających do Polski – mówi pracownik muzeum. – Dla wielu osób wizyta w muzeum naszym to podróż sentymentalna: stąd przecież wypływano, tutaj żegnano. Każdy z migrantów zastanawia się, czym jest dla niego Polska. Dlaczego nie wrócił? Dlaczego chce wrócić?

Pomysłodawcy muzeum spotykają się z zarzutem, że promuje ono emigrację. – To nieporozumienie. Kładziemy nacisk na pozytywne wartości i przede wszystkim na wkład, jaki Polacy mają w budowę społeczeństw na całym świecie – mówi jeden z założycieli muzeum.

Odpowiedz na następujące pytania.

0 4 . 1 Co zadecydowało o lokalizacji muzeum?

[1 mark]

0 4 . 2 Komu poświęcona jest muzealna wystawa?

[2 marks]

Do not write outside the box

0 4 . 3 Co wywołuje u niektórych zwiedzających wizyta w muzeum?

[3 marks]

0 4 . 4 Jaką ideę promuje muzeum?

[1 mark]

7

Turn over for the next question

Do not write outside the box

0 5 **Kuźnia europejskich kadr**

Przeczytaj poniższy tekst z polskiego blogu i przetłumacz na język angielski.

Zanim upadł komunizm, College of Europe w Belgii ukończyło zaledwie dziesięciu Polaków. Zmiana nastąpiła po 1992 roku, czyli w momencie utworzenia filii na warszawskim Natolinie. Obecnie uczelnia w Natolinie przyciąga studentów zarówno z Polski, jak i z całej Europy poszukujących prawdziwie wielokulturowego doświadczenia i międzynarodowej kariery. Otoczenie kampusu w Natolinie jest wyjątkowo atrakcyjne. Położony w zabytkowym parku i rezerwacie przyrody, dawnych terenach łowieckich króla Polski, pozostaje cichą wyspą zieleni zaledwie rzut kamieniem od centrum Warszawy. Co więcej, położenie kampusu w Polsce, kraju na wschodniej granicy Unii Europejskiej, czyni go idealnym punktem wyjścia do badania politycznego i społeczno-gospodarczego obecnego i przyszłego wpływu UE na Europę Środkowo-Wschodnią.

[10 marks]

Do not write outside the box

END OF SECTION A

10

Do not write outside the box

There are no questions printed on this page

DO NOT WRITE ON THIS PAGE
ANSWER IN THE SPACES PROVIDED

Do not write outside the box

Section B

Writing (Research Project)

Answer the question on the research topic you have studied. You must answer on **one** research topic only.

Either

0 6 **Poland during the Communist era**

or

0 7 **Racism in Poland**

or

0 8 **Tourism in Poland**

or

0 9 **The resistance movement in Poland during World War II**

For each research topic there is a reading passage and an essay title.

Using the information from the reading passage and linking this information to your own research, write an essay in **Polish** of approximately **300 words**.

The marks are allocated as follows:

10 marks for comprehension of the reading passage
10 marks for quality of language
20 marks for cultural knowledge.

Total: 40 marks

Turn over for Question 6

Do not write outside the box

0 6 **Poland during the Communist era**

Na cenzurowanym

Przeczytaj fragment artykułu, opublikowanego w polskim miesięczniku historycznym.

Dekret o utworzeniu Głównego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk wszedł w życie już 5 lipca 1946 roku. Urząd ten był jedną z najważniejszych instytucji PRL. Za jego pośrednictwem władze partyjne sterowały propagandą, nie dopuszczając do rozpowszechniania niewygodnych dla siebie informacji i treści.

Zastanówmy się, co stanowiło istotę cenzury, której przecież młodsze pokolenia nie znają? Każda książka, gazeta, wiersz, piosenka, obraz, plakat, film, spektakl teatralny, audycja radiowa i telewizyjna, każde zdjęcie, które przechodziły przez ręce cenzora w dobie PRL, musiały być zgodne z przyjętym szablonem. Miały wychwalać dokonania rządzących, sławić zwolenników socjalizmu, umacniać „przyjaźń" ze Związkiem Radzieckim i opisywać jego sukcesy. Cenzura fałszowała informacje dotyczące krajów zachodniej Europy, USA i Izraela, a także fakty o polskiej historii, np. o strajkach czy zbrodni katyńskiej popełnionej przez NKWD w 1940 roku.

W cenzurowaniu brało udział szereg osób i najgorszą rzeczą w cenzurze tamtego czasu, poza tym całym systemem, była autocenzura. – System zmierzał ku temu, żeby ludzie sami się ograniczali – komentuje historyk Polskiej Akademii Nauk. Dziś trudno zdać sobie sprawę, jaką szkodę całemu polskiemu społeczeństwu wyrządził system cenzury w kulturze, nauce, sztuce. Choć cenzura w Polsce Ludowej odgrywała zdecydowanie negatywną rolę, to miała pewien pozytywny wpływ na artystów. – Istnienie cenzury budziło złość wśród twórców, a ta mobilizowała (twórców właśnie) do większej sprawności. To była rzeczywistość, konwencja, pewien świat, w którym człowiek uczył się żyć, a wiadomo, że życie w warunkach trudnych kształci różne umiejętności – dodaje historyk.

Dotarcie do byłych cenzorów i rozmowa, aby lepiej poznać i zrozumieć ten mechanizm graniczy po prostu z cudem. Wielu z nich nie chce rozmawiać albo twierdzi, że nie ma nic do powiedzenia, bo cenzury w PRL … nie było! Czyżby to była autocenzura?

Do not write outside the box

0 6 Korzystając z informacji zawartych w powyższym artykule oraz zdobytej wiedzy napisz wypracowanie **po polsku**, na około 300 słów, na poniżej podany temat.

Cenzura to klucz do zrozumienia istoty totalitaryzmu. Przeanalizuj wpływ cenzury na życie polskiego społeczeństwa w czasach PRL.

[40 marks]

Do not write outside the box

Do not write outside the box

40

Do not write outside the box

0 7 **Racism in Poland**

Ukryte założenia

Przeczytaj poniższy tekst napisany na podstawie wypowiedzi trenerki antydyskryminacyjnej. Wypowiedź została opublikowana w materiale do szkolenia młodzieży.

Koncepcje rasizmu, uprzedzeń i stereotypów są w życiu codziennym często mieszane. Stereotypy tworzą jednostronny – pozytywny, negatywny lub neutralny – obraz całej grupy ludzi. Uprzedzenia zaś wywodzą się ze stereotypów. Bądźmy szczerzy, wszyscy mamy uprzedzenia. Opinia większości wpływa na nasze indywidualne myślenie. Na poziomie osobistym uprzedzenia często mogą być związane ze stwarzaniem poczucia bycia lepszym od innej grupy, postrzeganej jako „oni" lub poszukiwaniem kozła ofiarnego.

Uprzedzenia i rasizm istnieją tu i teraz, wiele osób jest dotkniętych dyskryminacją lub staje się ofiarą przestępstw ze względu na stereotypowe postrzeganie pochodzenia, koloru skóry, religii albo płci. Te właśnie tematy badam w pracy naukowej, której wybór podyktowany był względami osobistymi.

Choć nie zawsze, to często obserwuję zdumiewające reakcje na moje imię, zwłaszcza w urzędach. Ludzie zakładają z góry, że mój odcień skóry świadczy, iż urodziłam się w dalekim kraju. A to oznacza, że nie znam polskiego. Gdy się odzywam, słyszę, że pięknie mówię po polsku. „Ukryte założenia" podpowiadają bowiem, że osoby o moim wyglądzie nie rodzą się i nie dorastają w Polsce. Stykam się z tym od dziecka. Kiedy się nie odzywam, jestem traktowana jako cudzoziemka. Jako nastolatka myślałam, że dostrzeganie „ukrytych założeń" i wyobrażeń na swój temat jest przejawem mojego przewrażliwienia. Tak sugerowali niektórzy znajomi.

Zdobywając kwalifikacje szkoleniowe nauczyłam się, jak identyfikować rasizm, który tkwi głęboko w naszych strukturach myślowych i językowych. I jak próbować się go „oduczać". A także, jak rozmawiać bez oskarżania i wywoływania reakcji obronnej. Zrozumiałam też, że rasizm i dyskryminacja to nie indywidualna niechęć, tylko zinstytucjonalizowany system dominacji, podparty władzą. Ja też zostałam wychowana w tym systemie. Też nosiłam w sobie nieuświadomione uprzedzenia, bo się ich nauczyłam.

Do not write outside the box

0 7 Korzystając z informacji zawartych w powyższym artykule oraz zdobytej wiedzy napisz wypracowanie **po polsku**, na około 300 słów, na poniżej podany temat.

Na postawy Polaków wobec innych ras i narodów największy wpływ mają stereotypy. Do jakiego stopnia zgadzasz się z tym stwierdzeniem?

[40 marks]

Do not write outside the box

Do not write outside the box

40

Do not write outside the box

0 8 **Tourism in Poland**

Poznański przysmak

Przeczytaj poniższy tekst o historii rogala świętomarcińskiego. Tekst pochodzi z polskiego regionalnego portalu turystycznego.

Świętomarciński rogal – to główny punkt dla wszystkich zainteresowanych kulinarnym Szlakiem Wielkopolskim. Korzenie rogali łączą się z postacią św. Marcina. Kształt ciasta interpretowano jako nawiązanie do podkowy, którą rzekomo zgubił koń świętego.

Tradycja wypieku rogali na 11 listopada istniała już w 1860 roku, kiedy to opublikowano w Dzienniku Poznańskim najstarszą dziś znaną reklamę tego przysmaku. Popularna jest jednak wersja, że tradycja w obecnym kształcie narodziła się w listopadzie 1891 roku. Proboszcz parafii św. Marcina w Poznaniu, ks. Jan Lewicki, zaapelował do wiernych, aby przed zbliżającym się świętem, wzorem patrona zrobili coś dla biednych. Obecny na mszy Józef Melzer, który pracował w pobliskiej cukierni, namówił swojego szefa, aby wskrzesić starą tradycję. Bogatsi poznaniacy płacili za smakołyk, a biedni otrzymywali go za darmo.

Obecnie w okresie poprzedzającym 11 listopada, czyli dzień Św. Marcina, cukiernicy przygotowują 250 ton tradycyjnych rogali. Od 2008 roku tradycyjnie wypiekany poznański przysmak może poszczycić się unijnym znakiem geograficznym. Od tego momentu weszło bowiem w życie unijne rozporządzenie nadające rogalowi certyfikat „Produktu o Chronionej Nazwie Pochodzenia w Unii Europejskiej". Tym samym trafił on na prestiżową listę regionalnych specjałów, które powstają z lokalnych surowców, według oryginalnych przepisów i zgodnie z ekologią. W praktyce oznacza to, że prawdziwy rogal świętomarciński jest wypiekany tylko w Poznaniu i w wyznaczonych powiatach Wielkopolski. Poza tym rejonem nikt nie może używać tej nazwy.

Otwarte w 2014 roku Rogalowe Muzeum Poznania organizuje warsztaty, pokazy wypieku i degustację rogali. Muzeum jest pierwszą placówką poświęconą w całości produktowi regionalnemu. Zwiedzający mogą zobaczyć z bliska słynne koziołki, poznać historię miasta, a także odbyć błyskawiczny kurs poznańskiej gwary. Historia, zabytki i regionalne potrawy to prawdziwie wyborne połączenie. Można poczuć się jak Robert Makłowicz, znany prezenter programów kulinarnych.

Do not write outside the box

0 8 Korzystając z informacji zawartych w powyższym artykule oraz zdobytej wiedzy napisz wypracowanie **po polsku**, na około 300 słów, na poniżej podany temat.

Turystyka kulinarna pozwala na poznanie nie tylko regionalnych przysmaków, ale i wielu lokalnych atrakcji. Przeanalizuj atrakcyjność Szlaku Wielkopolskiego oraz co najmniej jednego, wybranego przez Ciebie, innego polskiego szlaku kulinarnego.

[40 marks]

Do not write outside the box

Do not write outside the box

40

Do not write outside the box

0 9 **The resistance movement in Poland during World War II**

Polskie Państwo Podziemne w wirtualnej przestrzeni

Przeczytaj poniższy fragment tekstu opublikowanego na portalu jednej z polskich organizacji pozarządowych.

Zaingaurowany niedawno projekt Wirtualnego Muzeum Polskiego Państwa Podziemnego uruchomił zbiórkę pamiątek związanych z cywilnym ruchem oporu.
– To jedyna w swoim rodzaju inicjatywa. Wciąż brakuje miejsca, które przedstawiałoby złożoność polskiego ruchu oporu i obejmowało całość aktywności podziemnych struktur – tłumaczy jeden z mecenasów projektu. Dodaje, że muzeum odda hołd tym wszystkim, którzy narażali swoje życie i swoich bliskich, nie tylko z bronią w ręku, ale także wypełniając obywatelskie obowiązki wobec Ojczyzny. Słowem opowie o odwadze cywilnej Polaków w czasach okupacji.

W Wirtualnym Muzeum Polskiego Państwa Podziemnego prezentowanych będzie kilkanaście tysięcy eksponatów. Wśród nich znajdą się nigdy wcześniej nieprezentowane dokumenty, fotografie, wspomnienia oraz relacje. Obecnie trwa digitalizacja historycznych dokumentów znajdujących się w prywatnych kolekcjach, ośrodkach muzealnych i zespołach archiwalnych, zarówno w kraju, jak i za granicą. Wśród nich są raporty wywiadowcze, wyroki podziemnych sądów czy schematy rakiety V2 oraz prace domowe uczniów tajnych kompletów.

– W mojej grupie było pięć dziewcząt. Lekcje odbywały się w prywatnych mieszkaniach, które były regularnie zmieniane. Nie miałam podręczników, robienie zbyt wielu notatek też nie było zalecane, uczyłyśmy się słuchając – tak udział w tajnych kompletach wspomina pani Halina, która podarowała muzeum fotografie z tamtego okresu.

Wirtualne Muzeum będzie innowacyjne pod każdym względem. Każdy z odwiedzających muzeum będzie mógł wybrać to, co go najbardziej interesuje. Specjalny algorytm zaproponuje indywidualną trasę zwiedzania lub wystawę, np. przedstawiającą okupacyjny humor, repertuar podziemnych teatrów czy historię partyzanckiego oddziału. W projekcie jest miejsce nie tylko na opowieść o walce zbrojnej, ale i o pracy wywiadowczej, tajnych kompletach i konspiracyjnych wydawnictwach. Planuje się także część o pracy administracyjnej, pomocy społecznej czy planach odbudowy kraju po wojnie.

Projekt będzie prowadzony w dwóch wersjach językowych: polskiej i angielskiej, co ma posłużyć szerzeniu polskiej historii na arenie międzynarodowej.

Do not write outside the box

0 9 Korzystając z informacji zawartych w powyższym tekście oraz zdobytej wiedzy napisz wypracowanie **po polsku**, na około 300 słów, na poniżej podany temat.

„Do chwili rozpoczęcia walki zbrojnej, wyrazem wojny na ziemiach polskich jest walka cywilna" – to jedno z 10 przykazań polskiego ruchu oporu. Przeanalizuj działalność pionu cywilnego Polskiego Państwa Podziemnego.

[40 marks]

Do not write outside the box

Do not write outside the box

END OF QUESTIONS

40

Do not write outside the box

There are no questions printed on this page

DO NOT WRITE ON THIS PAGE
ANSWER IN THE SPACES PROVIDED

Do not write outside the box

Question number	**Additional page, if required.** **Write the question numbers in the left-hand margin.**

Do not write outside the box

Question number	**Additional page, if required.** **Write the question numbers in the left-hand margin.**

Copyright information

For confidentiality purposes, all acknowledgements of third-party copyright material are published in a separate booklet. This booklet is published after each live examination series and is available for free download from www.aqa.org.uk.

Permission to reproduce all copyright material has been applied for. In some cases, efforts to contact copyright-holders may have been unsuccessful and AQA will be happy to rectify any omissions of acknowledgements. If you have any queries please contact the Copyright Team.

Copyright © 2023 AQA and its licensors. All rights reserved.